

SCHELLEN OP HET STRAND VAN SCHEVENINGEN

Onlangs herlas ik het langere gedicht “Zee-straet” van Constantijn Huygens waarin de dichter het opneemt voor de vissersvrouwen die zich in de 17de eeuw liepen af te beulen door het mulle zand in Scheveningen.

Op het bijzonder mooie schilderij “De nieuwe boulevard bij Scheveningen” zien we het stuivende duinzand op de rode klinkertjes, de jagende wolken over de Noordzee, een kerkje, een vuurtoren in de verte, vissershuisjes en villaatjes in de duinen. Twee sierlijke dames in stijve lange jurken en met witte kanten mutsen wandelen gearmd op de klinkertjes van de geplaveide boulevard. Op het strand liggen visserssloepen.

*“De nieuwe boulevard bij Scheveningen” circa 1870
Schilderij van Frederik Hendrik Kaemmerer*

Pas in de tweede helft van de Gouden Eeuw is die geplaveide weg er gekomen. Toen waren er alleen maar wilde stuivende duinen en dat stuiven is “de oereigenschap van de duinen, om niet te zeggen hun bouwprincipe” (Nicolaas Matsiers). De duinen verplaatsten zich voortdurend. De vissersvrouwen trokken naar Scheveningen en zeulden dan met de “Haagsche tongetjes” terug door het mulle zand.

Huygens wou een Zeestraat, een kaarsrechte weg dwars door de duinen, die de afstand naar de zee korter maakte. Hij vond dat de Haagse jongelui naar het Scheveningse strand moesten gaan. “Ze kunnen er rijden en wijze lessen uit de zee halen, ze kunnen er wandelen en schelpen rapen”. Hij dacht vooral aan de vissersvrouwen en het moeizame stappen van de paarden door de duinen. Rijtuig en koetsen door paarden getrokken, zouden op de geplaveide klinkertjes kunnen rijden, een heuse verbetering voor de afgebeulde dieren!

Huygens was diplomaat, secretaris en kunstadviseur van Frederik-Hendrik en Willem II van Oranje en stootte op veel weerstand van de Scheveningers die tol moesten betalen op het gebruik van de Zeestraat. De aanleg van de Zeestraat was een historische gebeurtenis, want de altijd stuivende en bewegende duinen van zo’n duizend jaar oud werden voor het eerst ‘getemd’.

Toen ook waren er veel praatjes in de wind, veel Haagse praatjes. Het liep niet van een leien dakje, want het ging er soms roerig aan toe in die Hollandse Gouden Eeuw. Engeland, De Verenigde provinciën en Zweden sloten een verbond tegen de Franse koning (Vrede van Aken in 1668). Een aantal steden in Henegouwen en Vlaanderen ging toen verloren.

Huygens is een fijnzinnig en gevoelig iemand met oog voor kleine dingen, vissen, schelpen, maar ook vrouwen.

*“Raept Schelpen, die het lust en seght niet, ’t Zijn maer Schelpen
Neemt eene letter uyt, ’t zijn schepen, en gewiss,
Dat yeder Schelp wel eer een Scheepje was voll’ Viss, ...”*

Johan Corveleijn